

Deltagarfrågor Stark från Start

Gyltor

Egen rekrytering- När ska gyltorna flyttas från tillväxten till egen box? Enligt bild ser de ut att följa tillväxtkurvan fram till 18 v ålder. Kan man ha dem i deras tillväxtgrupp tills dess?

Det kan vara en strategi så länge gruppen kan gå kvar så länge utan att det blir platsbrist eller påverkar tvättning etc inför nästa grupp. Viktigt att miljön är god - beläggningsgrad, tillräcklig ätplats mm. Följ upp tillväxten.

Vad innebär överutvecklad gylta? För fet? För stor (hög, lång)? När räknar man med att gyltan är vuxen? Inte växer längre?

En överutvecklad gylta kan vara hög eller fet eller båda. Växer de för fort håller de sämre så anpassa foderstaten. Kombinera vägning och späckmätning med ögon för att följa både viktsutveckling och se proportionerna. Rekommendationer för späckmått och tillväxtkurva finns i föreläsningmaterialet. Ha som mål att få jämna gyltor, minska spridningen inom gruppen. Gyltor som inte visat brunst vid nio månaders ålder har sämre fruktsamhet och hållbarhet. Man räknar med att suggan växer själv under sina tre första kullar.

Varför slås gyltorna ut efter första grisning? Vilka är anledningarna om de är äldre eller yngre än 1 år vid ingrisning?

Orsakerna till utslagning är över lag desamma som för sugor i stort där de tre vanligaste anledningarna är ben- och klövhälsa, fruktsamhet och juverproblem. Bland yngre djur är klöv- och benproblem en vanlig orsak. Skillnaden är att hållbarheten sågs vara sämre för de djur som grisar in tidigare eller senare än vid 11,5-13 månaders ålder då exempelvis sannolikheten att få tre kullar eller fler minskar.

Hur är arvbarheten för antal spenar?

Arvbarheten för antal spenar är medel (0,3 – 0,4) dvs 30-40% kommer från arv och resten miljöfaktorer, medan arvbarheten för onormala spenar (inverterade spenar, små spenar, blindspenar mm) är låg (0,15). Arvbarheten för exteriöra egenskaper har generellt en låg arvbarhet (0,1 – 0,2), men tex kotor framben ligger något högre (0,3).

Ska man arbeta i isoleringsavdelningen först eller sist på dagen om man också måste jobba i övrig besättning?

Av praktiska skäl kan det vara enklast att avsluta dagen med arbete i isoleringsutrymmet. Reglerna i Smittsäkrad besättning angående arbete i isoleringsutrymmet ses nedan:

- Separata kläder och skodon ska användas, likaså separata redskap samt foder-och halmvagnar.
- Det ska finnas möjlighet till rengöring och desinfektion av händer före och efter arbete i isoleringsutrymmet. Tvätt och desinfektion av händer ska alltid ske innan inträde och efter utträde i isoleringsutrymmet

Kan slaktsuggor hållas i isoleringsavdelningen?

Vid reklamationsanspråk kan det bli svårt att bestämma när exempelvis djur har blivit smittade av sjukdom, ifall inköpta djur hålls i samma utrymme som slaktsuggor under isoleringsperioden. Efter isoleringsperioden kan det däremot vara en strategi att låta de inköpta djuren träffa på besättningens smittor genom att gå i samma utrymme som några slaktdjur innan de möter resten av besättningens djur.

Varför får gyltornas kultingar så lätt diarré? Om man tex flyttar 2 av deras kultingar till en annan mamma så får ju inte de diarré, men de som är kvar hos sin mamma får ju det?

Gyltorna har generellt en lägre koncentration av antikroppar i sin råmjölk än en sugga som funnits i besättningen länge och som hunnit träffa på och bilda antikroppar mot fler smittämnen. Därför innehåller gyltors råmjölk antikroppar mot färre smittämnen och deras smågrisar blir därför mer mottagliga för fler infektioner. Immunisering av gyltorna med exempelvis strörestor från BB kan vara ett sätt att ge gyltorna möjlighet att bilda antikroppar mot smittorna som finns där.

Grisning och spädgrisar

Vad påverkar hur mycket råmjölk som produceras?

En sugga som inte är stressad innan grisningen producerar mer råmjölk av bättre kvalitet. Ni kan påverka detta genom att ge suggorna ordentligt med halm två dagar före grisning för att utföra bobyggnad. Ju mer desto bättre! Viktigt är också att suggan är i god kondition, varken för tunn eller för fet. Läs gärna vår broschyr om att använda mycket halm kring grisning.

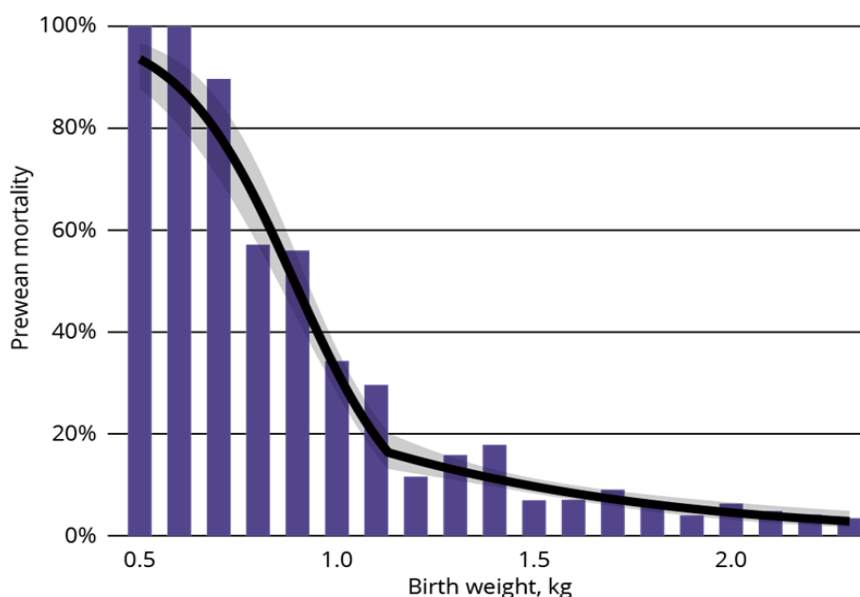
https://www.gardochdjurhalsan.se/wp-content/uploads/2019/01/management-strategisk_halmning.pdf

Hur ser optimal utfodring kring grisning ut med tanke på att suggorna inte ska få för lågt blodsocker vid grisning?

Sträva efter att så få suggor som möjligt ska grisa mer än 6 timmar efter utfodring eftersom grisningstiden då ökar markant. Utgå ifrån när era suggor grisar.

Finns det någon minimivikt för att man ska försöka få den minsta kultingen att överleva? Eller är det bättre att avliva vissa individer?

Det finns ett tydligt samband mellan födelsevikt och hur stora chanser smågrisen har att överleva. Under 800g födelsevikt är de mycket små (se Figur 1). Har grisen inte sugreflex efter födseln är oddsen för överlevnad också mycket låga.

Figur 1. Smågrisdödlighet hos spädgrisar med olika födelsevikt. (Jourquin et al. IPVS 2016)

Hur kan man göra skiftesdigivning i praktiken. Har ni några tips?

Viktigast är att det kan göras utan att suggorna störs. Eftersträva lugn och ro i stallet så att en digivning verkligen blir av. Smyg! Minst 8 grisar behövs för att stimulera juvret så att mjölknedsläpp sker. Det kan också vara bra att låta en större gris följa med de minsta till suggan för att få bättre massage av juvret, medan tidigt födda, stora grisar stängs undan t.ex. i en plastback. Ställ inte backen mitt under lampan då det kan bli för varmt. Vänta ca 45 minuter till 1 timme innan de stora grisarna släpps ut igen.

Men om suggan blir störd när man är inne i boxen för att göra skiftesdigivning påverkas det då? Våra boxar är av äldre modell och oftast blir ju suggan störd när man stänger in de som inte ska dia och jag upplever att då kommer inte suggan till ro för att ge di till de minsta?

Ja, det är mycket viktigt att inte suggorna störs eftersom det då kan få motsatt effekt! Tänk ut ett sätt som gör att ni går in i boxarna så lite som möjligt. Går det att stänga undan grisarna på ett annat sätt än ni gör nu? Plastbackar eller avsågade plaströr kan t.ex vara "tystare" än skivor som fälls ner. Minimera störande arbetsmoment i avdelningen under tiden, t.ex kastrering eller högtryckstvätt i avdelningen bredvid. Suggor som är nervösa kan vara bättre att hoppa över så att de inte stör resten av gruppen.

Vid större kullar, rekommenderar ni att använda preparat typ Lifestart eller Piggyboost för att ge extra energi där man misstänker att mängden råmjölk för energibehovet inte räcker till?

Att ge tillskott för extra energi kan absolut vara en hjälp. Det finns många olika varianter i olika beredningsformer. Grunden är dock att förutsättningarna för suggan ska komma i första hand. Fungerar suggan så behöver färre kullar extrainsatser.

Behövs fodertillskott under digivningen till smågrisarna?

Ja, grisarna måste vänjas vid fast föda redan från första levnadsveckan för att ha goda förutsättningar inför avvänjningen. Det kan också spara på suggan så att hon inte riskerar att tappa lika mycket i hull.

Kullutjämning

Många av frågorna handlade om kullutjämning. Läs gärna stalltipset om kullutjämning med våra rekommendationer. Hur enstaka grisar ska hanteras finns det inget facit till utan beror på vilka förutsättningar ni har, när i gruppen de är födda, var det finns spenar och vilket smittryck ni har i besättningen mm. Diskutera med varandra i besättningen och märk de grisar ni flyttar för att följa upp er valda strategi. Kom ihåg, kullutjämning är ett sätt att anpassa kullstorleken efter antalet spenar och inte en storlekssortering.

<https://www.gardochdjurhalsan.se/wp-content/uploads/2019/01/kullutjamning.pdf>.

Om de små grisarna ska gå kvar hos sin mamma men kullsyskonen är stora och fina, passar det inte bättre att flytta den lilla till en kullstorlek som passar den bäst då?

Vi upprepar, kullutjämning är ett sätt att anpassa kullstorleken efter antalet spenar och inte en storlekssortering. En flytt påverkar både digivning och smittryck i kullen grisen kommer till. Se stalltipset för resonemanget kring den lilla grisen.

Kan man flytta en LITEN gris som är tre dagar gammal till en kull som är födda senare under grisningen?

Ja, en sugga som är nygrisad med övertaliga spenar kan ta emot en frisk gris som är äldre. I övrigt se ovan.

Hur ska man bäst hantera/placera om smågrisar som magrar av efter att kullutjämningen är avslutad?

Säkerställ att kullutjämningen har gjorts innan spenar kan ha hunnit sina av (inom 36 timmar efter grisning). Har ni sett att den har fått dia? Har den diarré? Hur mår suggan? Stödutfodra grisen. Viktigt att följa upp era strategier för kullutjämning genom att märka flyttade grisar. Se även fråga om minimivikt. Alla grisar har inte samma förmåga att överleva.

Är det ok att flytta grisar som är små/magra senare under digivningen till en grupp med yngre grisar?

Det rekommenderas inte eftersom de riskerar att påverka både kullen och omgången de flyttas till. Bättre att flytta till egen amma i samma åldersgrupp (avdelning) eller att ge dem särskild omvårdnad t.ex i samband med avvänjning. Viktigt att stötta kullen med prestartfoder redan från första levnadsveckan.

Gör det stor skillnad att ha tak jämfört med bara lampa på sin smågrishörna?

Det kan det absolut göra. Framför allt får man i regel högre temperatur under en större yta, inte bara precis mitt under lampan. Ha som rutin att mäta temperaturen i utkanten av ljuskäglan med exempelvis en IR-termometer och titta på hur grisarna vill ligga – vid juvret eller i hörnan? Spädgrisarna vill ha 30-33°C för att inte energi ska gå åt till att hålla värmen, energi som behövs för att växa och stå emot sjukdomar.

Hur är spåns isoleringsförmåga kontra halm?

Spån har betydligt sämre isolerande förmåga än halm p.g.a. att halm är poröst och innehåller mycket luft, vilket är isolerande. Spån från barrträd rekommenderas inte i BB då det kan innehålla ett ämne som kan vara frätande på naveln. Spån är ju dessutom mer kompakt och svårare för suggan att bära (inte så bra bobyggnadsmaterial), men kan ha fördelar om det är fint spån från lövträd med bra uppsugande förmåga.

Jag läste någonstans att de fanns en slags filt som man kunde ha till suggan när hon grisade, som en liten "snuttefilt" som man sedan kunde lägga i smågrishörnan så skulle dom känna sig mer trygga att ligga där. Skulle de funka om man även la en del av efterbörden i smågrishörnan?

Av hygieniska skäl avråder vi från att lägga efterbördsrester i hörnan. Däremot skulle en jutesäck eller annat torrare material som suggan exempelvis använt för bobyggnad kunna användas för att berika miljön i smågrishörnan.

Vad kostar spädgrisdiarré?

Se kommande artikel i Grisföretagaren

Suggor och fruktsamhet

Vilket hull är lämpligt vid ingrisning och när ska man göra sin hullbedömning?

Lämpligt hull vid ingrisning är 3,5 på en 4-gradig skala. Läs gärna mer i stalltipset för hullbedömning <https://www.gardochdjurhalsan.se/wp-content/uploads/2019/01/hullbedomning.pdf>. Där finns även ett hullbedömningsschema för bedömning vid avvänjning, dräktighetskontroll, 60 dagars dräktighet och vid insättning i BB.

Suggor som är lite smalare kommer oftast i brunst snabbare än suggor som är fetare vid betäckning. Varför?

Kan de feta suggorna ha haft en dibrunst? Minskad mjölkproduktion, tex ammor eller om delavvänjning tillämpas kan göra att suggan visar brunst under diperioden och får ett annat intervall till brunst efter avvänjning.

Om man måste flytta tillbaka de yngre djuren till suggruppen (pga platsbrist) Vilken tid är bäst?

Kan man vänta en månad efter betäckning så är dräktigheten mer stabil. Att återföra djur som tidigare gått tillsammans innebär en mindre stress än då djur blandas för första gången.

Vilken kullfördelning eftersträvas?

Fördelning av kullnummer inom gruppen påverkar besättningsimmuniteten. Målet är att minska ofrivillig utslagning så att kullnumren blir jämt fördelade. I en grupp där mer än hälften av suggorna får sin första eller andra kull samtidigt som det finns flera suggor över kullnummer 6 kan tyda på ofrivillig utslagning och öka risken för sjukdom hos de yngre suggornas kullar. Vilken rekryteringsprocent man väljer att ha får vara upp till varje besättning, baserat på vad som fungerar där, men huvudregeln måste vara att en gylta inte ska ersätta en förstagrisare utan en äldre sugga.

När betalar sig en sugga och när producerar hon som bäst?

Beroende på om arbetskostnaden för uppfödningen av gyltan räknas med eller ej är en sugga "återbetald" efter ca 1,5 respektive 3,2 kullar. Bäst produktion ses generellt kull 3-5.

Vilken är den optimala gruppstorleken för suggor?

Den naturliga gruppstorleken för vildsvin är 2-6 suggor som ofta är släkt med varandra med deras avkomma. Suggor i större suggrupper i våra produktionssystem kan bilda undergrupper i den storleksordningen om det finns tillräckligt med utrymme och tillräckligt med resurser för mat och vatten.

Materialiet inom Stark från start finansieras av

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden